

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZÁRKESTŐI SZÁLLÁS :
külső monostortetű 152 szám alatt.

Regelen a nap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
a évszázadra 3 ft o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorát elsőször 7 kr, másodsor 6 kr, harmad-
szor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr bérletdíj. Előzetes a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL :
Kőszepcs, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, július 26-án.

Gyászruhát öltünk-e s a nagy bűnnek és bűnnek miatta fűzfákra függesztjük hegedűnk, mert a 21-iki legfels. leirat Erdély unioját nyílt kérdésnek mondja, s kivitelének elnapolását épp azon érvekre alapítja, melyekről kilencz hónap óta hasztalan igyekvünk nem magyar ajku polgártársainkat meggyőzni, hogy sem a történelmi igazság, sem törvényesség, sem a dynastia és birodalmi kapcsolat, sem a nem magyar nemzetiségek józanul felfogott érdekei szempontjából meg nem állhatnak?

Fáj ugyan az alkotmányos honpolgár keblének, ha a koronához hűség s az együtt élők iránti testvériség eszméjével összeforrt legszentebb meggyőződései éppen a trón magaslátán találnak ellenkező értelmezésre. De a kik az alkotmányos élet küzdelmeit nem october 20-ka óta tanuljuk ismerni, tudjuk, hogy a fejedelem és nemzet közti értekezésnek még csak első fokán állunk s törvénytárunknak nem egy gyöngye van, mely a törvényhozás két tényezőjének csak hosszas s nem egyszer nagy erőfeszítéssel folytatott eszmecseréje után születhetett meg.

Míg alkotmányos téren állunk, hasonlítunk az ó-világ azon mythicus lényéhez, mely minden földhöz veretése után újabb erőt nyert, mert a föld édes anyja volt! S azt tartjuk, amit a szabad kereskedelem nagy bajnoka Cobden mondott egy ünnepélyes alkalommal, midőn egyik pártíve azt kérde tőle, hogy miután a morál és nemzetgazdaságat annyiszor ismételt, annyi oldalról és annyiféle színben világított tanai siker nélkül hangzottak el, minő eszközökhöz nyuljanak önérdék vakította elleneik meggyőzésére, — azt felelte: ismételjünk, ismételjünk és ismét ismételjünk.

Mi soha sem tudjuk felfogni, hogy ha a 43-iki kolozsvári I. cikk nem törvény, minő törvényes alapja van Erdélyben a birtokfelszabadulásnak, polgári jogegyenlőségnek és köztelviselésnek.

A mi eszünk soha sem ér oda, hogy megérthessük, hogy ha a honegységi törvény azért nem érvényes, mert a román nemzet szabad beleegyezése nélkül hozott, miként állhasson meg a Leopoldi hitlevél, az 1744 : 3. 1791 : 1. s több törvényezik-kek érvényessége.

A mi hitünk eleitől fogva az volt, és a következmények igazolni fogják-e hitünket, hogy egy pesti országgyűlésen, a hol az egész mivel világ figyelme és várakozása iránti felelősség s egy nagyobb országterület különféle érdekei képviselőinek összecsoportulása nagyobb kezességet nyújt önző magánérdekek zsarnokoskodása ellen; a hol, mint egy jeles román szónok megjegyzé, a román kérdést egészen más, magasabb és elfogulatlanabb szempontból tekintik, mint Erdélyben, a hol az alkotmány és hazaépségének visszaállítása feletti öröm és megnyugvás előlve féltékenységet és tartozkodást sokkal fogékonyabbá tenné a kebleket testvéries érzelmek befogadására: egy pesti országgyűlésen, mondjuk, román polgártársaink sokkal nagyobb szerű és marandóbb biztosítékait fognák eszközölni nemzeti érdekeiknek, mint, ha szinte nem is tartoznák a lehetetlenségek közé, egy erdélyi conventiculumban, hol a multak emlékei, a közvetlenebbül ismert kölcsönös gyöngöségek s az egymással élesebb ellentétben álló zugérdékek sokkal korlátlanabb kicsepangásokat engednének a felekezeti szenvedélyeknek, nehezítnék az igények öszpontosítását; s a hol, ha szinte jöhetne is létre valamely országos határozat, világ végeig egy zsarnokoskodó többség erőszakátelenek s mint ilyen, első lehetséges alkalommal feltörendőnek tartatnak az ellenfél által.

De legmegfoghatatlanabb előttünk, ha a honegység üdvös volta a dynastia érdekei, s a birodalmi kapcsolat szempontjából vonatik kérdés alá.

Mi nem kerestünk a román néprezető urak nemzeti törekvései alatt rejtett célokat. Nem szükség őket, faj- és vallásbeli rokonságnál fogva igen természetes ki-felé gravitálással gyanúsítunk. Mi a történelemre utalunk, mely tanulságos adatokkal bizonyítja, hogy Erdély míg másfél századon át Magyarországától különfejedelmeket uralt, a folytonos

keleti véduralom alatt, még leggyöngébb uralkodói korában is elég erős volt a nyugat felőli hatalomterjeszkedésnek ellentállani; s utóvégre is csak önkéntes csatlakozás vitte vissza a magyar szent korona jogos uralma alá.

Azt elhiszszük, hogy Erdély külön szakasztása a „divide et impera“ elvnek kedvező. Az iránt sem élünk öncsalódásban, hogy míg a szász és román nemzetek némi töredékei valódi érdekeiknek belátására jutnának, fel lehet őket használni a magyar alkotmányos törekvések szibbasztására. De azt, hogy a dynastia legitim jogainak, s a jelen monarchiai kapcsolatnak érdekében állana — soha.

Azért mi nem tudunk megválni azon reménytől, hogy az unio elnapolása legfeljebb nagyon ideiglenes családekeül szolgálhat némely magyar ellenes párttöredékeknek, de semmi esetre sem lehet messze az idő, midőn a birodalom egységének nem az unio ellen, hanem az unio által kell biztosíttatni.

Szász nemzeti gyűlés.

A N-Szebenben tanácskozó szász nemzeti gyűlésnek folyó hó 20-dikán tartott újabb ülésében két tárgy volt napi rendre kitéve, u. m. I. A politikai bizottság indítványa a szász földi igazgatási költségeket és a hivatalnokok fizetési arányát és II. Papp, szász-sebasi követ, különvéleménye a napirend tervét illetőleg.

Az ülés 9¹/₂ órákor elöklő nemzeti ispán által nyitott meg, s a mult (13-ki) ülésről vitt jegyzőkönyv felolvasásával és hitelesítésével kezdődött. A jegyzőkönyv miként vtele, s főleg az indítványoknak abba leendő fölvetelére nézve némely követek ismét vitatkozó megjegyzéseket tettek. De csakhamar az e tárgybani vita befejeződén, a hitelesítés megtörtént, s elnök megragadván a szót, a tanácskozást a napi kérdésre vezette át, hivatkozván rendeletre, miszerint a szász közigazgatást a szabályzó pontok alapján szervezni kötelessége; egyzersmind megjegyzi, hogy e tárgybani rendeletnek zártelke szerint az erdélyi korlátozások fel van baltalmazva: szükség esetében új, megfelelő fizetéseket engedményezni, s utasítása van az újbizserveszés által szükségessé lett kiadásokról egy kimutatást terjeszteni fel. Az e tárgybani részleteket mellőzve, csak azt jegyezzük meg, hogy majdnem egy órai vitatkozás után, mely Löw megjegyzése szerint párbeszédű modorúlag fogva célra nem vezetett, végre Gull indítványozá, hogy az e tárgy felletti tanácskozás napoltassékkal, miután egyszeri felolvasása után a tárgyalás alatt levő bizottsági munkálatnak kellő tárgyszerűségi nem lehet hozzájárulni. Ezen indítványhoz s magához a tárgyhoz még hozzá szólnak Trauschenfels, Schwarz, Domscha, Laszli, báró Konradheim, Konrad, s Löw, mire Cullnak dr. Guist által módosított indítványa szavazás alá bocsáttatván, 16 szavazattal 5 ellenében elfogadtatott.

Ezután elnök a tanácskozást a napi renden levő második tárgyra vezette át. Szász-sebasi követ Papp megragadja a szót, s a tárgyalásra nézve a viszonyok földterítése véget jónak lát némely megjegyzéseket locsátni előre, melyek tulajdonképp nem tartoznak szorosan a tárgyra. Erre a szász-sebasi követ egy iratot vesz elő, melyet ünnepélyes és izgatott hangon olvas fel. Ezen iromány rövid tartalma, a „Siebenbürgen Bote“ szerint, következő:

Ö (Papp) örömmel hallotta, olvasta és tapasztalta e perczben is, hogy az ügyrend szabályai ellenére, a tanácskozáshoz vonatkozó különvélemény: önálló vitatkozás és határozathozatal külön tárgyává fog tétetni. Ö csak azt óhajtaná, hogy a különben is igen bírányos ügyrendben megállapították, vajjon minden különvélemény, a melyet valaki tesz, külön tanácskozás alá fog bocsáttatni. Küldői irányában elvált kötelessége tiltakozni a „szász föld“ (Sachsenland) elnevezés ellen. Különvéleménye természetesen csak akkor vethető tanácskozás alá, ha maga az ügyrend megszűnik kötelező erővel bírti, miután annak határozata szerint egy különvélemény önmagában megszűnik önálló tanácskozás tárgyát képezni. Ezen véleménye mellett egy előbbi ülésben sorompó lépett Domscha, Eitel és dr. Guist A szándékolt discussio ellen Szász-Sebas követé határozottan óvást tesz, s kívánja ezen tiltakozása fölvetelét a gyűlés jegyzőkönyvébe. Gull és Trauschenfels követek ellene sértő kifejezésekkel éltek. Felhívja ezen urakat, hogy állításaitak bebizonyítsák, vagy mint helyteleneket visszavonják. Végül figyelmeztet azon következtetésekre, melyekbe a gyűlés ez alkalommal is bonyolult. A folyó hó 8-diki ülésben határozott, hogy különvéleménye csak az ő jelenlétében fog tárgyalatni; de 13-dikán az állított meg, hogy ezen tárgyalás, tekintet nélkül az ő megjelenésére, a legközelebbi ülésben napi rendre kitézessék.

Elnök. Mérsékelt magatartásra kérem fel az urakat, jöllehet kétségtelen, hogy a Papp, követ által felhozott megjegyzések tartalmuk, előadási módjuk, s egyes kifejezéseiknél fogva, elegendő okul szolgálhatának az ellekezőre. Wagner. Ezen „scriptumra“ a legméltóbb és a leg-

nyajasabb (angenehmste) felelet a — hallgatás. A szász-sebasi követ ur által felhozott megjegyzések nem bírnak semmi alappal és nem méltók a megeafolásra; az egyes kifejezésekben nyilvánuló ellenségeskedésekre nézve minden hozzászólás ezen gyűlés méltóságán alóli. Egyszerűen indítványozom a napi rendre való áttérést.

Belsőszolnokmegye bizottmányi gyűlése jul. 12-én. Mai napra volt összehiva megyének állandó bizottmánya. A szorgos nyári dolog idő daczára számosan jelentünk meg. Főbíró Torma István indítványára ősi szokás szerint egy kiadottság jelöltetett ki, mely főispán ő mgát a gyűlés megnyitására felkérje, minek folytán ő mlgá megjelenés hangos eljezések között az elnöki széket elfoglalja mintegy következő szavakkal:

Elérkezettnek láttá, ugymond, az időt, melyben a tekintetes megyei bizottmányt összehívja. Mult alkalommal kitézte a t. bizottmány az elveket, melyek szerint az ügyeket vezetetni kívánta, hazánk szentesített törvényeinek alapján jelentvén ki megalakulását; azután rendkívüli okok nem adóttak elő, most azonban eltévén a három hónap törvénszabta kötelességének tartotta összehívni a gyűlést, jelző levén: ha valaha most mindenekelett mindenben szorosan a törvényekhez ragaszkodni. Számot ad mik azóta a megyei életben folytak és történtek.

A mult rendszer organumaitól a közigazgatás és az okiratok átvették: kivén az adóhivatalokat és az ide tartozó adókezelési ügyet, mely törvényeink ellenére maig is fennáll, s a mely dologban intézkedni a jelen gyűlés egyik feladata leendő.

A törvénykezési ügyre nézve semmi sem történt. Nem lett volna könnyebb más megyék példájára nekünk is a bírákat kiszemelni és megválasztani; de ennél egyb nem is történhetett volna semmi; mert kérdés: mi módon kellett volna eljárni. A megye ugyan a törvényekhez való ragaszkodásra utasithatta volna választott bíráit, és a megyére nézve könnyű lett volna, de a perlekedő felekkel mi törté-
nik vala, kik a bejött viszonyok között alakult és fejlett ügyeket kívánták volna elintéztetni. Bizonyára bíráink eddig semmit sem tehettek volna. Most azonban miután mind Magyarországon az országbírói értekezlet ideiglenesen elfogadtatik, mind az erdélyi kormánysszék intézkedik ideiglenes törvényekről; eljött az idő, hogy jelenleg a bírói testület is megválasztassék, és ez a jelen gyűlés egyik fontos teendője leendő.

A közigazgatást illetőleg részletesen számolni nem tartja szükségesnek; mert mindenki tapasztalhatta, hogy a megyében a csend és r. n. d. schol sem zavartatott meg, az engedelmség sehol sem tagadtatott meg. És ez arról bizonyít, hogy a nép, ha tudja hogy törvényesen bírnak vele, soha sem háborog és surlódásokra okot nem ad. E tekintetben tisztviselőink a főderem, kik mindent megtettek a közügy érdekében. És már három hónapja hogy foly a közigazgatás egyetlen krajczár nélkül. Erről ninesen másnak fogalma; ezt csak a magyar ember érti. Ezen körülmény ellent nem állott az ügyek rendes folyamának, ámbár nem lehet tagadni, hogy voltak ellenműködések, de a közigazgatás folyt legkisebb zavar nélkül. A haza mostani állapotját leginkább lehet hasonlítani a Mahomed koporsójához, a mely sem felülről, sem alulról nem támogatatik és mégis szilárdul áll. (Éljen!) És már ennek a terv ninesen egyéb bátra, mint a tisztség jegyzőkönyvét a bizottmány ítélete alá terjesztem; de addig is legelőbb kezdjünk a felsőbb rendetek tárgyalásához.

Főispán ő mlgá elvégezvén megnyitó beszédét, Gajzágó Salamon megyének tisztelbéli főgyőzője komoly és hazafi bátattól fátyolozott arczezal feláll, s mielőtt a tárgyalásokhoz fogának, a legelső perczet hazánk vértanújának, Teleki Lászlónak kívánja szentelni, mint a ki e megye bizottmányának is éppen az ő indítványára közlekedéssel tagjává választatott volt. (Gyönyörű s mint leveleznék írja az egész gyűlés könnyekre s kitörő élelmekre ragadó beszédét alább közöljük.) A megye részvéte a jeles szónok indítványára jegyzőkönyvbe iktattatott, s ez az idézett családjához megküldetni határozottatott.

Ezután a főkormánysszéki leiratok közül legelőbb is a megye mult gyűlésének jegyzőkönyvére vonatkozó észrevételei olvastattak; melysrint hibául teszi ki a főkormánysszék, hogy a főispáni utasítás felolvasás nélkül fölretétett, ugy az adó- és vámokat illető intézkedéseire nézve és a megyének észrevételeit közli, mi is tudásul vétetett.

Olvastatik továbbá az udvari kancellária és a kormánysszék leirata, melynélfogva a bíróságok kinevezendők lennének és az eddigi polgári és büntető codex szerint ítélnének.

Ezen leirat némelyektől egyszerűen fíretétetni indítványoztatott. Gajzágó Salamon a bírák kiszemelésére bizottmányt kineveztetni. Dézsi Károly megyei főügyész azonban felszólal, hogy azt csak amugy egyszerűen fíretetni nem lehet, de vissza kell irni, hogy a Leopoldi hitlevélben az Approbata és Compillata constitutio, ugy hazánk minden egyéb törvényei Andras arany bullájának 31-dik cikkén kívül biztosítottak; továbbá hazánk törvényei nyilván rendelik, hogy pátensek és missile mandatumok által az országot kormányozni nem lehetett, és ha ilyenek kibocsáttatának nullis judiciis acceptantur. Tisztán kijelenteni kéri, hogy míg a 48-beli törvények értelmében az ország főtörvényei országgyűléssé nem intéztettek, a megye

semmi idegen s legkülönösebben az abszolút rendszer által romlásunkra kovácsolt törvények alkalmazását el nem fogadják, azok ellen tiltakozik és eddigi törvényeinkhez kíván ragaszkodni.

Elnöklő főispán ő maga nem szereti egyszerű kérdéseknek nagy fenekét készíteni. Azért egyszerűen csak azon kérdést látja, német vagy magyar törvények szerint kíván-e eljárni. (Helyes!) A nagy töltéseket — ugymond — ne löjük el szunyogokra. Itt csak arról van most szó választunk-e bírakat vagy se. Hogy miféle törvények szerint ítéljenek a bírák, azt már a megye első alakulásakor meghatározta, midőn magát az alkotmány és törvények szellemében reconstituálta. Ha a perrendről volna szó, akkor a mélyebb beleérteszkedést helyeselné, de az sem a megye elebe tartozik. Ez országos kérdés. Ott fog a maga helyén eldőlni. Most azért maradjunk egyszerűen a Gajzágó ur indítványával a bírák kizemelésére nevezünk ki bizottmányt. Azon bizottmány a Dézsi ur indítványát figyelembe vehetvén. (Helyes!) A bizottmány kinevezetett.

Ezután a kormányzóknak adó befizetését illető rendeletét, melyben a katonai executionnak 14 nap alatti kiszállásáról értesít, olvastuk fel. Mi is hosszas és érdekes vitát fejtett ki.

Torma Károly a kormányzói leiratot tudásvétel mellett felrététetni kívánja, s ragaszkodik a megyének e tárgyban legelőbb hozott határozatahoz s azt magyar és oláh nyelven kinyomtatni s a megyében szétküldözni véleményezi, hogy lássa a nép, mikép nem a megye hatósága, de a törvénytelen kormány erőszakolja az önkényes adót.

Dézsi Károly főügyész az ismeretes hazai törvényeket idézi terjedelmes beszédében, melyek hazaárulással bélyegzik azokat, kik törvénytelen adót behajtani, vagy az ilyesmiben segédkeztek nyújtani merészkednek, s figyelmezteti a megyét, nehogy azon bűnbe essék, mint tegnap Dézsi városa, melynek előjárói hitők ellenére a törvénytelen adóhivatal átirását, az adókönyvek átküldésére nézve, nemcsak tárgyalta, de népgyűlést tartván a népet reábitta, hogy a letett eskü alól oldozza fel, s ez uton az adókönyveket tünnelegesen átnyújtották a város előjárói, azon biztos megnagyvásával a lelkiismeretnek, hogy őket a népgyűlés, melyre e tárgyban hivatkoztak, a letett eskü alól feloldozta. Azt gondolom mi nem estünk hasonló bűnbe és az adókönyveket át nem adjuk, hogy azokból új rovatokat tehessenek, hogy továbbá törvénytapolóknak bélyegeztessünk, de mondjuk ki hiven előbbi határozatunkhoz és írjuk fel, hogy törvénytelen adó behajtásába semmi szín alatt nem elegendünk. Az erőszaknak erőszakkal ugyan nem szegülhetünk ellene, de a megye mindenesetre a hazai törvények mellett marad.

Simó Ferencz. Tudjuk mi sorsa volt Erdélynek az adóztatásra nézve. A Leopoldi hitvélelben megvult ugyan határozva: mit kellessen béke, mit háboru idején fizetni. De a kormány soha sem tartotta magát a törvényhez. Később hejőtt az ugynevezett Bethlenianum systema, azután az alkalom szerint tetszéseket nevelte a kormány az adót. A megyék és az ország felszólalásai haszontalanok voltak. Akkor ugyancsak a parasztság fizette az adót. Most azonban az ország minden lakosa egyformán áll a nyomasztó adó alatt. Ha megtagadjuk, kijő a katonai-executio s fizetni kell ugy is és csak a törvénytelen kormány éri el célját, mert annál inkább elszegényíti. Mit ért Magyarország is az ellenszégüléssel, végre kiélte a népet a katonaság mégis fizetni kellett. Felirást indítványoz, hogy az adókezelés vételessé ki a törvénytelen kezzeblől, adassék át a megye törvényes pénztárnokainak és a terhes pótléklevonatban a rendes adó határozatassék meg. A tudatlan népet megkíméltetni ohajja.

Gajzágó Salamon. Ez akkora tárgy, melyről sokat lehetne mondani. A megye mint megye nem teheti, hogy az adóbehajtásban akár tanácsossal, akár tettelesen belé elegendjék. Azonban a magánosok kezeit meg nem köti, kiki érdeke szerint cselekedhetik a jelen szorongatott körülmények között, de megyei határozat a már létezőnél, mely a mostani adóztatást törvénytelennek mondja, az erőszaknak azonban ellene állani senkit fel nem bitorit, egyéb nem lehet. Mindenki tudni fogja mit tegyen.

Torma Károly indítványát a határozat kinyomására nézve nem oszsa. Ez akkor megtörtént.

Pap László román lelkész anyanyelvén a népet felvilágosítani kéri, hogy a zsarnok erőszak által katonailag felhajtatandó adót tartsa készen, nehogy a nép erről mitsem tudván insége súlyosabbá váljék, ha a katonaság nyakára megyen.

Földvári József alispán. Ezt a tisztséget magán uton megtette, nehogy a rossz akarat által ez is ellenünk felhasználassék, mintha mi okoztuk volna a katonai zsarolások. Beteg K. másod alispán e tárgyban semmit sem tett, mert ugymond: sem a főispán, sem a főbíró, sem a megye által felhatalmazva nem volt.

Nagy Farkas, mint Dézsi városa hadnagya, felhívja magát Dézsi Károly vadjai következtében felvilágosításul s egyszersmind öngazolásul kijelenteni, hogy a kormányzóknak szönyegen lévő leirata hozzánk is elérkezett. A tanács közölte a választott közönségnek. Már e tárgy a választott közönségnek határozata volt s esküje is azt tartja, hogy semmi törvénytelen adót sem fel nem bair, sem fel nem bair. Sőt felirást is határozott s épp Dézsi ur volt ebben megbízva s fogalmazta a felirást (közbe szól: visszavetett, hogy a törvénytelen adó ügyében deferálhassanak.) Engedelmet kérek: a nép hozzám jött a pénztárnokhoz ment, hogy ő az adót fizetni kívánja s katonai executionnak magát ki nem teszi. A pénztárnok az adót el nem vehette, mert megihlet, hogy törvénytelen adót el nem fogad. A császári adóhivatal hivatalos átiratban kérte az adókönyvet, hogy a relaxatiót az illetők részére kiirbassa. A tanács nem adhatta, a communitás nem adhatta, bite ellen egyik sem cselekedhetett. Ekkor népgyűlést indítványoztunk, hogy senki se vadalhassa a városi előjáróságot, mintha az alkalmat el kíváná zárni azoktól, kik az adókat lefizetni akarják. Tegnap a népgyűlés megtartott és négy tagon kívül közegyetértéssel el lőn határozta, hogy az adókönyv kiadás-sék. Mély hallgatás, némelyek gunyosan mosolyognak, egy

hang: Szép, szép! feloldozta tehát hite alól a népgyűlés előjáróit! Szép, szép! Híjjába! most olyan logikához folyamodunk a miylenben lehet. Még a pápák hitfeloldozó hatalmát is a népre átruháztuk, csak hogy piszkosoknak ne láttassunk. Nem jobb lett volna elvárni, hogy azt a könyvet a zsandárok elvigyék s engedni az erőszaknak, mint a nép által gyalázatos dolgot csinálni. Híjjába! így járunk, ha jézusait elvek után indulunk s önállásunkat ez alá rendeljük. Megsíratták azt mások is keservesen.

Gajzágó Salamon. Ez városi dolog, nem tartozik hozzánk. A megye hi marad önmagáboz.

Dézsi Károly. En akkor szoktam mosdani, mikor piszkos vagyok. Ennyit felel városi hadnagy Nagy Farkasnak. Dada! Elek szolgabíró. A falusbírákat és jegyzőket az alkotmányra eskettük fel. Ki fogja falukon az adót bevenni? A népnek nincs hová fizessen ha akarja is. Mi tisztviselőktől ebben befolyással nem lehetünk.

Pap László román lelkész. Az uraknak könnyű, de a szegény nép, mely a kapa és sarló alatt izzad s nem tudhat a politikai dolgokról, utasítást vár. Torma J. Ne beszéljünk urakról. 48 után egyenlők vagyunk. Szeretné ha Erdély is elvárná az erőszakot s Európá előtt törvényhez és alkotmányhoz való ragaszkodását tanusítaná. Többen: az urak is szegények. Mit és miből fizetünk.

E tárgyban még sok nagy szócseré s halálán szalmacséplés folyt egész az unalomig, végre elnöklő főispán a véleményeket összefoglalva kijelenté, hogy ő elnöklőleg a kormányzóknak elnökét értesítette, hogy a megye a hazai törvények értelmében alakulni, a törvénytelen adó behajtásában eszköz nem lehet; határozatában áll azonban, hogy az erőszaknak ellene nem szegül. A komány mindent elkövet, hogy a megyéket törvénytelen kezeléseik kelezésébe befossa. De mi ebbe bele nem megyünk. Ki fogjuk hirdetni, hogy a népet katonai execution fenyegeti, a megye egyébiránt marad saját határozata mellett. Hová adja a nép a pénzt, ebbe nem elegendhetünk. Ki fogják ezt különben is mutatni.

M—s.

Gajzágó Salamon beszéde

Teleki László felett.

Belsőszolnok július 22-én tartott bizottmányi ülésében. Méltóságos főispán ur! Tekintetes megyei közönség! Szerencsétlen vagyok én, hogy azon dicső hazafiak csak is emlékezől szólhatok már ma, kinek halhatatlan érdemei folytán választmányi tagársunkká kineveztetését e megye első gyűlésének folyamata alatt indítványba tehetni büszkeségemnek tartottam.

Szerencsétlenek vagyunk mi mindnyájan hazafiak! nem egyedül azért, hogy legnemesebb testvéreink szive akkor szakad meg, midőn egy beláthatatlan mérvű harc előestéjén táborozunk, hanem azért, hogy e fűnséges vértanúk elhullásai oly titoktejes eseményekül jelennek meg, melyeknek kulcsa a Mindenható birtokában, egyedül az ő mindent látó szemei előtt ismeretes, s melyek által talán a czélból ostromoztatunk, hogy kimúlásainak neve a maradék keblében tartós nyomot hagyva, őket, ha ingadoznak, serkenítse, ha kételkednek, bátorítsa, jólétben ovatosokká, szerencsében nem kérkedőkké alkítsa.

Alig van embir e hazában, ki azon birre, hogy Teleki László meghalt, ha nem is tudta tisztán, mit vesztett, ne tudta volna azt, hogy nagyot vesztett.

E nemzet, mely ezeréves jogaira támaszkodva, mosolyogva nézi az élete ellen irányzott erőszak fegyvereit, e nemzet, mely ama vértanui lemondással, mit az ő kor bölcséje jellemez, midőn mondja: „legnagyobb dicsőségük: lenézetni, gazdagáságuk: a szegénységet tőrni, legfőbb gyönyörük: hosszú kínzattal elhalni.” e vértanui szelid lemondással öleli fegyverét, a törvényt keblébe s nyugodtan néz felleges jövőjének elébe; — e nemzet, melynek leányai nem köny, de panasz nélkül küldik kedveseiket a harc mezejére, melynek fiai megvetik az életet minden gyönyörre s kincsre, minden hiúságra s szemkápáztató örömmel, ha a hazai föld, a hazai alkotmány lemondásukat igénylik, e nemzet hő leányai s fiaival az elvitatatlan fájdalom keserű könyeit sirta szeméblől, mert Teleki László meghalt!!

Ő maga irta nem rég Zalamegyének: „A mi elveimet illeti, senki sem téteti fel rólam, hogy azokhoz hi ne maradjak véglegellenem. Életem egész iránya, létezésem minden küzdelme, az anyagi jólét, a szenvedések szivrepesztő veszteségein mind ez elvekhez csatlakoz. Lehet-e feloldozhatatlanabb kötelek mindezeknél? Még a halál sem szakíthatja el azokat, mert egy halott hamvainak is megvan a magok missioja, mert azok az élő missioját folytatják.”

Mi vala tehát az élő küldetése? s mi tulajdonképpen a halott missioja?

Az 1825 és 40 között tartott magyarhoni négy országgyűlésnek statutárius szempontból főeredménye az lőn, hogy a kormány lemondva absolutistius törekvéseiről s a nemzetiség kilobbanásainak visszaretentésétől, bűnbánólag elismeré, hogy hazánkat csak alkotmányos uton és csak nemzeti érdekek szerint lehet és kell igazgatni.

E két elv nagy diadalra okozza azon örömet, mely az 1840-diki diacta eloszlásakor és az 1843-dikának kinyitására hazaszerte éreztetett.

Soha országgyűlés jogosabb remények között össze nem tilt, mint 1843-ban a pozsoni.

Soha remények csúfosabban szét nem enyészték, soha kormány egy biányait erőz nemzetnek e biányokat orvosolni s féltékenyen őrzött institutiót a kor szelleméhez idomítani kívánó törekvéseit konokabbul meg nem hiúsította, mint Magyarországnak 1843—44-diki kormánya.

A KK. és Rk. táblája, mennyiben a tábla biányos szervezete engedé, fardhatatlanul dolgozva. S miután munkálati eredményét kormány és főrendek közös akarattal megsemmisíték, az 1844-ki október 9 és 10-én hozott két határozatban kimondá, mi magyar törvényhozói teremben ez ideig meg nem pendítették soha, kimondá azt, hogy nincs bizodalma a kormány új akaratahoz, s kimondá a nélkül,

hogy azt a kormányt csak egyetlen egy követ merte volna védelmezni.

Volt azonban a főrendi táblán is egy hazafui párt, bátor, nagylelkű és dicső, de ez egyedül kötelességének érzetében s nem a győzelem reményében vívott, tagjai kevesen valának, s e kevesek között vala a magyar országgyűlésen legelőször fellépő Teleki László. Nem is említve a birtok- s hivatalképességi meg a magyar nyelv körül hozott törvényezikket, mint melyek ellen magának e konok főrendi táblának sem vala bátorsága föllépni. Csüggedetlenül harcolt az alkotmányosért haladás minden kérdésében. Harcolt a királyi városok ügyében, mint melyek törvényhozói jogait az idők viharai között elveszték.

A jászok, kunok bajduk, 16 szepesi város és a nemes lelkű rompolai érdekeiben, mely kerület jogos és törvényes igényeinknek oly méltó képviselőjévé teremté magát.

Küzdött az országgyűlés évenkénti megtartásáért, mely által a haza bajai könyvebben és hamarabb valának orvosolhatók.

Pártolta ama rendkívüli jelességű büntető törvényjavaslat 2 dik részét, melyre maiglan büszkék vagyunk s mely jury által a bírakat függetlenekké tévé.

Pártolta az országgyűlési szabad újság iránti feliratot, mely nélkül, mint Szemere magát kifejezé, illusorá válik a törvényhozás, mindezen nagy, az ország égető szükségait kifejező érdekeit lelkének minden erejével, hazaszeretetének egész nagyságával támogatta, de a kormány törekvése, hogy az ország fontosabb kérdéseit megoldatlanul maradjanak, az ő s az ország nagy többségének kívánatát megküszitá, midőn ama kérdéseket a főrendi tábla által mind visszavetette.

Ez országgyűlés után Teleki László az ellenzék legjelesebb tagjai közé számított. Elnökvé választott az országos védegyletnek, ugyszintén a később „Radikál körre” fejlődött „ellenzéki körnek,” melyet ezen párt központjául alakított arra nézve, hogy sorai közé fegyelmet és összetartást idézzen.

1847-ben pártolta ugyanazon főrendi táblán az alsóház választásfelirát, mely nem egyedül küszöböt, hanem a sérelmek előterjesztését is követelte, kikelt az adminisztratori hivatalok törvénytensége ellen. S midőn e sypsbusi munkák sikertelensége a jobb hazafiakat majdnem kétségbe ejté, egy napra viradánk, mely a párisi trónt halomba dönté, és egy napra márcz. 3. 1848-ban, melyen a régi magyar világ alakja összerogyini indult egy felirat által, mely azon nap a rendek tábláján készítették s melyre joggal vonhatók vissza a nemes elbonyt ama szavai: „Mi tovább mentünk mint apáink, mi mentünk annyit, hogy többet menni az egész haza veszélyeztetése nélkül immár lehetetlen, mi ugy voltunk mint Cortes, elégettük mögöttünk a hajókat és mögöttünk nincs semmi egyéb, mint a feneketlen tenger. Nekünk tovább, előre kell menni, előre!”

1848 ápril 30-án mondá Wesselényi Miklós a radikál kör által a kolozsvári küldötségek tiszteletére adott lakomán ama nevezetes toasztot, mely felirattal indítványozott a miniszteriumhoz a végett, hogy a bomladozó haza megvédésére nemzeti hadsereg alakíttassék?

E feliratot Teleki László írta alá, mint a radikál kör elnöke, s eredménye lőn, jelen nemzeti öntudatunk s büszkeségünk egyik legfőbb tényezője: a magyar honvéd-hadsereg.

Szeptember elején érkezett Párisba, mint Magyarországnak királyi jóváhagyás mellett törvényesen kinevezett követe.

És így nem lehetett továbbra is tanuja nemzete csatáinak, veszteségeinek és szivemlé diadalainak. Nem lehetett tanuja a két császárság össettett fegyverei koszorútan győzelmének, nem lehetett szemmel látó tanuja azon korának, melynek képtől oly hiven találja a költő, midőn mondja:

„Mint zúgó szél a szirtnek homlokán,
Küzd a bátor sorsának ellenében,
De lankadozva dől el
Lábainál a hatalmasabbnak,
Bár lelkében láng van és erő,
Aa a hadandó test roskadoz!”

Melyre annyira alkalmazhatók Mészáros Lázár ama szavai: „Ha a görög istenek sem bírtak megküzdeni a lehetetlenséggel, mint legyen arra képes az elhagyatott ember.

Küzdelmei az njonan fölmerült külsztatus érdekekkel e szerencsétlen kort nem távolíthaták el tőlünk, sem enyhítésére lényegesen be nem folyhattak, de megfoghatatlan lelkek minden erejét azon óriási munkára fordítá, hogy az elámitott Európának tudára adja, mikint az, mit ő félrevezetve a magyar nemzetnél jogtalanság, olygarchiai tény s mások jogaival mitsem törődésnek nevez, éppen ellenkezőleg: a jog, szabadelvűség, ezredéves alkotmány és a testvériség kiterjeszthetőségének harca vala, hogy a magyar nemzetnek éppen oly joga van állását az európai népesaláiban elfoglalni, alkotmányát kifejezni s létezése biztosítékairól gondoskodni, mily joga van a született lénynek arra, hogy éljen, előfordulhat betegséget gyógyíttassa s magának az elemek ellen védő hajlékot építsen. Megmutatta, hogy e barnak czimzett föld ősföldje a szabadságnak, a vitéségnek, az erénynek, hogy 300 esztendeje immár mióta jogainkkal szentségtelen játékokt üznek, s mióta nagylelkűségünkkel az ármány bálóiba vezettettünk.

Tizenkét éve nélkülözött Teleki László a hazát, midőn egy véletlen, körülmébe ugyszólva, visszahurcolta. Teleki Lászlónak a hazai földre való visszahelyezése a nemzet ünnepei közé tartozik, s midőn ismét láthatá ez általa annyiszor visszahajtott földet, midőn megemésedet nemzetének compact erejét, egy szívet, lelkét csodálattal tekinté, midőn a létrejött országgyűlés óriási teendői körül őt halhatni mindnyájan felé hajoltunk, e terhes, e megrendítő, de oly magasztos szépségű perozekben kellett-e szívének megszakadni? (Vége következik.)

Sepsi-Szentgyörgy, július 20. Honfui és vallásos kegyelet legszentebb tartozásának teszek eleget, midőn erdélyi reformatus püspök s királyi tanácsos fötiszeletti zágoni

Bodola Sámuel 6 mltának a sepsi-szentgyörgyi ev. ref. tanoda előjáróságához, jun. 21-kén a köz szent zsinat folyta alatt átküldött kegyes alapítványát, a nyilvánosság terén bemutatni szerencsés lehetek.

A közjónak csaknem félszázadon keresztül postoli buzgósággal áldozó főpap ismeretes szerénysége bocsássa meg nekem, — ha hálás érzelmünk méltóbb kifejezésére jelöl — e kedves ajándékot kísérő alapítványi oklevél kegyes szavait ezzel szóról szóra ide iktatni magamnak szabadságot veszek:

A sepsi-szentgyörgyi iskola mlt. és tek. előjáróságának.

A ki nemzetének, vallásának javát és virágzását akarja, nem lehet, hogy keble örömmel és jó reménnyel ne teljék el, a székely nemzet kebleben alapított és virágzásban indult sepsi-szentgyörgyi iskolának látására, és a töle kitelhető nagyobb vagy kisebb áldozattal, annak fenállatására be ne folyjon. Ilyen bonfi érzéstől indítatva járulok én is az én filléremmel a közjő előmozdítására, is ajándékozok az iskola tökéhez 100 forintot o. ért. oly czállal, hogy annak kamatjából évenként jutalom-könyvek vásároltatva, azok a nyári examenek alkalmával a jobb igyekezeti és erkölcsös magaviseletű tanulóknak kiosztassanak, még pedig a míg a biblia ilyen olesó áron megkapnátok, — hogy egy új testamentum 40 kr. egy egész biblia pedig 1 forint 30 mostani pénzben — kérem a tisztelt iskolai előjáróságot, a kicsiny kamattal bibliákat vásároltatni jutalom-könyvekben; a bibliák drágulásával kátfakat és énekes könyveket.

Ha a perselybe tett özvegy fillére kedves volt Isten előtt, vegye kedvesen a mltos iskolai előjáróság az én csekély ajándékot is, mely mellett nem szűnöm meg, míg élek, Istennek áldásáért esedezni erre az iskolára és az egész székely nemzetre, melynek kebléből vettem én is származásomat. Sepsi-Szentgyörgyön, jun. 21-kén 1861.

Bodola Sámuel,
erdélyi reformatus püspök.

A ki a mostani reform. püspök formatus dotálnak legkevésbé mondható állását, — egy elviharzott mult nem őrmest emlegetett viszontagságait, — s a jelen el nem utalható napi igényeit is, figyelme elől téveszteni nem hajlandó: úgy hiszem, ez áldozat becsét fel fogni a kellő méltányolni bizonyosan tudni fogja. Okavodva tehát: nehogy a jóté ama jézusi szabálya ellen eszedekid láttassam „ne tudja balkezed, mit cselekszik jobb kezed” röviden csak annyit: hogy a székelyföld érdemkoszorús fiának, reformált anyaszentegyházunk közkedvességét vezérének ezen szives megemlékezése; érczél maradvandóbb emléket emelt nem csak a tanoda, hanem egyszersmind a jelesét őszintén kegyelni soha meg nem szűnő nemes székely nemzet hálás szívében is. Isten áldása s a jók szerencse kívánata lebegjen a nemeslelkű adományozó becses élete s minden közjóra irányított üdvös törekvései fölött.

Sepsi Szentgyörgyön, július 20-kán, 1861.

Vajna Sándor.
tanár.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Örömmel értesültünk, hogy főkormányzónk 6 nmlga az erdélyi felkelési alapnak (insurrectionalis fundus, mintegy 91 ezer forint), a 1841-i országgyűlés által határozott rendeltetésére képest, a kolozsvári nemzeti színház javára és rendelkezése alá leendő áttételét legfelsőbb helyen kieszközölte.

— Biharmegyeinek folyó hó 22-én tartott bizottmányi gyűlésében, a főispán gr. Haller Sándor tudatta a megyével, hogy a főispánoknál közelebből Pesten tartott értekezletben meghatározottat, hogy a főispánok állásukban megmaradjanak. O mla kijelenté, hogy az 1848-i alapon addig folytatandja működését, míg szuronyok nem választják el a megyétől, melylyel élni halni akar. Erre a bizottmány határozatul mondotta ki, hogy a megyei tisztviselőség szintén addig működjen hivatalában, míg nyers erő által lehetlenné nem tétetik működése.

— Pestváros képviselő testülete jul. 24-én tartott közgyűlést felfüggesztvén, testületileg ment b. Vay hoz físztelkedni. Királyi Pál főjegyző üdvözölte a köztisztelotti államférfiut, köszönetet mondván neki Magyarország jogai érdekében tünösítot, fájdalom eredménytelen törekvéseiért s a képviselőtestület azon reményét fejezvé ki, miként 6 nmlga azon magos czélt, melyet hivatalában el nem érhetett, az országgyűlésen fog küzdeni. Erre b. Vay köszönetét nyilvánítván a szives üdvözlét, szintén kívánja, bár lenne alkalma, hogy interpellálják s ez által oly helyzetbe hozzák, mikép számot adhasson az országnak kancelláriai működéséről. Erre a fővárosi ifjúság fáklyás-zenevel akarta megtisztelni, de 6 nmlga kijelentett kívánatára a tisztelgés elmaradt.

— A budapesti összes nyomdakban működő betűszedők nagyobb része összeegyeztet volt, hogy a munkát azonnal mindenütt egyszerre felhagyják. A rendkívüli zavarok, mi ebből már csak a hírlapok kiadhatására nézve is keletkezend volt, a városkapitányi hivatal közbejövetele vette elejét; sikerülvén annyit kölcsönös meg egyezés útján kivinni, hogy a munkát ne rögtön, hanem 14 nap múlva hagyják fel, ha t. i. az alatt állandó egységesség nem jönné létre. Okán ezen fellépéstiknek a szedők azt hozzák fel, hogy 1848 óta, az élelmi cikkek árának oly tetemes növekedése daczára, munkadíjak nem emeltetett. Jövőre a betű ezeréért 14—18 kr. díjemlést követelnek.

— A magyarországi vaspályák hivatalnokai aug. 1-től fogva magyar nemzeti ruhát kapnak s az egyenes kardot görbével cserél fel. A „M. S.” erre azon obajátást nyilvánítja, hogy a görbe német szó helyébe is egyenes magyar beszéd következne.

— A „P. L.” szerint a német miniszterek azt kívánták, hogy Forgách és Eszterházy grófok is jelen legyenek a reischsrathban a kir. leirat felolvasásakor; mit azonban ezek megtagadtak. Az új főkancellár egyenesen kimondotta, hogy míg a magyar nemzet ott képviselve nincs, addig nincs oka az odamenetelre.

— A szász nemzeti gyűlésnek a hivatalnokok fizetését tárgyzó javaslatában a polgármester, főbíró évi díja Szébenben és Brassóban 2400 forint, székibíróé 1600, tanácsos-

soké 1400, főjegyzőé 1000, aljegyzőé 900 forintban van megállítva. A fizetések egyébiránt nem minden százsz hatóságra nézve egyformák, de a hol legkevesebb is, a polgármesteré vagy főbíróé 1400, székibíróé 1200, tanácsosé 1000, jegyzőé 900 forint.

— A „Fortschritt” szerint miután a magyar főispánok nagyobb része Pesten gyűlést tartott, hol leköszöndésükről tanácskoztak, a cs. k. kormány azon szándékkal van, hogy a megyefőnökök kinevezését a megyei lakosság választása következtében eszközölje. E szerint mindenütt három bizalmi férfi lenne előterjesztendő s a kormány azt erősíté meg, a ki legtöbb szavazatot nyert. Ezáltal ki lesz kurtulva, hogy nem magyar megyékre magyar főispánok erőszakoltassanak.

— A Rieger és dr. Hein közötti becsületkérdés békés úton egyenlített ki. A képviselőházi elnök ur, két képviselő, mint tann előtt kijelentette, hogy 6 Riegerre vonatkozó nyilatkozatában az „infamis” szót nem oly értelemben ejtette, a melyben azt más oldalról vették. Rieger azonban e kísérő nyilatkozattal nem elégedett meg s az elnök kénytelen volt, nyilatkozatát teljesen visszahuzni.

— Faura tanár Párisból rendkívüli tekejáték-mutatóvanyokat ad városunkban a Basini-szálloda billartteremében. Első előadása pénteken este volt.

— A m. tudós társaság jul. 22-diki ülésében Bartal György urnak egy értekezése olvastott fel, melyben a commentarok tudós szerzője újabb adatokat hoz fel annak bizonysítására, hogy Anonymus IV. Bélának volt jegyzője, Mátyásnak hívták, 1223-tól fogva zágrábi prépost, 1235-től váci püspök, később pedig esztergomi érsek volt.

— A párisi opera színház diszteményraktra folyó hó 20-kán éjjel borzasztó tűzvész által elhamvasztatott.

POLITIKAI HIREK.

— A közfigyelem — ugymond a „Patrie” — e pillanatban Európa két pontján nyugszik, hol döntő események készülnek, egyik Nápoly, másik Magyarország. A magyarok feszültséggel várják a leiratot sa mint a császári leirat hangzik, ahoz fogják tartani magokat. Német lapok előleges tudósítása szerint a leirat a magyarok követeléseivel egészen ellenkező szemlében van szerkesztve, s mind alakja, mind alapja legkisebb kilátást sem nyújt a kibékülésre. Akár mikép álljon a dolog, mi azt tanácsoljuk a kormánynak, hogy igyekezzék a magyar eszmékhez közeledni, s eszélyes és méltányos engedmények által is ügynek véleges szabadelvű megoldást adni. A magya nép együtt tart s a jog védelmében egy testté tömöttülve ill. Helyesen, mert hovatovább mind jobban meg kell győződünk arról, hogy napjainkban a kérdéseket a jog hatalma s nem pedig a hatalom joga oldja meg.

— Róma és Pest — ugymond az „Opinion Nationale” — e két pont az, mely most Európa népeinek és kormányainak figyelmét a legnagyobb mértékben foglalkodtatja. Varsó és Velence csak a hátában állnak, noha a lengyel és velencei kérdés alapján a magyar kérdéssel összefüggésben áll. A Vistula és Tibor partjain, a Duna mellett Adria vidékein mindentűt ugyanazon eszme, a szabadság eszméje forrong, s a szabadság érdekei a continens egyik végétől a másikig összekötötteben áll, épp úgy, mint az isteni jogok pártfelei. Rómában a statusquo, melyet a tuillierai kabinet a katolikus elv jérében bajjal tart, soká már nem állhat fen, ezt állatták Besben, Madridban, épp úgy, mint Párisban és Turinban, sőt magába a Vatikánba is belevillámlik néha azon zavart brándok közé, melyekkel a jövőt megaranyozgatják.

A „Constitutionnel” azon bécsi tudósításra, hogy ha a magyarok a leiratot visszautasítják, egy második leirat az országgyűlést feloszlatja, így szó: ha az országgyűlés beáztatik, a parlamentarizmus izgatottág vagy titkos tilésekben vagy utcazi kísérletekben fog nyilatkozni. A helyzet tehát csak neheztül s a bécsi kabinet véleményünk szerint, leg helyesebben tesz, ha elkerül o vesztélyt, melynek határai be nem láthatók. A körülmények most nagyobb higgadságot és eszélyességet követelnek mint valaha.

— A „Patrie” egyik közdebbi vezércikkében így elmélkedik: „Az olasz háború késégkívül fontos és szerencsés befolyással volt, az osztrák kormány politikájára. Az egymást érő vereségek a fiatal iralkodót egészen más eszmékre kellett, hogy tereljék, mint a melyekben eddig forgott. Jobban átlátá, mint tanácsosai, hogy egyetlen ember lángesze se képes oly diadalokt [kivívni], minők a magentai és solferinoi voltak, ha népei otthon nincsenek megelégedve és hogy a franciák bámulatos emelkedése, s lelkizhetlen ereje mindenek felett azon nemzeti büszkeség és azon magasfokú öntudatun alapszik, melylyel hazájuk az államok közt állást foglal.”

— A „Opinion” berlini levelezője a leghatározottabban írja, hogy az Oroszország és Ausztria közti közeledés híre merőben alaptalan! S ha történt volna is valami, Poroszországnak semmi része se volna az autocrat kormány ezen egyetértésében. Az orosz irányu „Nord” is határozott óvat tét e hírek ellen. Az „Indep.” pedig megjegyzi, hogy mind az orosz kormány, mind az orosz nép sokkal nagyobb ellenszenvvel viseltetik Ausztria iránt, sem-hogy ilyféle hírekben hinni lehetne.

— Az angol felsőház 19-diki ülésében Harrowby egy 10,000 aláírással ellátott kérvényt terjesztett elő a lengyel ügyben. Ellenborough magasztos dícsbeszédet tartott a lengyelekről azon türelm és méltóság miatt, melylyel szerencsétlenségüket viselték. Csodálkozik, hogy Oroszország nem követ el mindent, miszerint magának megnyerjen oly nagy és nemes népet, minő a lengyel. Oroszország tevékenysége Középeuropában akadályozva van mindaddig, míg a lengyelrel ki nem békül, ez pedig csak úgy lehetséges, ha az önkormányzat jogát Lengyelországnak visszaadja. Azon elv, mely Napolyt, Lombardiát és Flandriát V. Károly császárnak, Magyarországot Mária Theresiának Hannover Angliának védelmezésére, támogatására indította, azon elv — ugymond — az 6nigazgatás elve vala.

— A francia kabinet, mint írják, mindent elkövet,

hogy az Oroszország és Ausztria közti közeledést megakadályozza. Egy rajnai lap brüsszeli levelezője szerint, Moustier bécsi követe által magának érdemül követeli azt, hogy egy francia ügynök által gátolta meg Zágrábban a Magyarországgal való feltétlen uniót.

— A „Patrie” nem tartja valószínűnek, hogy a magyarok követeket küldjenek a bécsi parlamentba. De azt véli, hogy ha a magyarok egyszerű vonakodásra szorítoknak, akkor lehetetlen, miként a bécsi kabinet más valamine keresse az eszközt, mint az erőszak alkalmazásában, hogy a megoldáshoz juthasson, melynek szükségességét mindenekelőtt átlátja.

— Franciaországgal Anglia oly barátságos lábon áll, hogy még Spanyolország irányában is megszűnt bizalmatlan lenni, s beléegyezett, hogy Tetuan spanyol csapatok által legyen megszállva mindaddig, míg Marokkó szerződésileg elvállalt kötelezettségének eleget nem tesz.

— Mirés folyó hó 20-dikán mint a törvény által ki-szabott határnapon pörét fölébste.

— A francia belügyminiszteriumban most készitik a hírlapok írói számára kiosztandó rendjelek-jegyzékét. A különböző pártok és színezetek embereiről is gondoskodva lesz. Többek közt említik Grandguillot, Bellet Lajos, Branne Károly, Escudier, Guirault és Jourdan Lajos, tehát Constitutionell, Pays, Patrie, Opinion Nationale és Siécle szerkesztőit, a mi azt tanúsítja, hogy a kormány a publicisták elszétszórását meg elleneiben is elfogadatlannul méltányolni tudja, vagy hogy bármily zászló alatt is lehet használni a kormánynak.

— Milanóban lefoglalták az „Unita Italia” utolsó számát a „jövő fénye” című cikkért, melyben újból Mazziniról beszélt. Mazzini, ha lehetne a trieszti újságnak hinni, a napokban Genában volt, s elfogatására a rendelet ki is volt adva, de nem lehetett ráakadni.

— Garibaldi Caprera szigetén van, kivánt jó egészségben.

— A nápolyi hivatalos tudósítások megnyugtatók. A nép iszonyu, de akadályozhatlan elégtételt vett a rablókön. Mondják, hogy Montefalconál és Montemiletóban 300 „bourbonista” és a papoktól fanatizált paraszt vesztett el; nagyrészt a nép konzultta fel, miután erőszakkal kivette a katonák kezéből. E helyen történt, hogy a bourbonisták megégettek tizenhárom nemzetűrt, két katonát, egy papot és egy asszonyt.

— Cialdini még mindig Napolyban van, mint középponton. Utóbbi napokban következő tartalma névtelen levelet kapott: „On el tudta vinni börtör Capua és Gaeta alól de mondjon minket a világ legnagyobb teremtésméneinek, ha Napolyból is elviszi.”

— Újabb tudósítások Rómából mind inkább meggyőzőnek azon hír valószínűségéről, miszerint II. Ferencz ex-herceg ellen csakugyan merénylet követettett el, sőt egy levelező írja, hogy a Vatikánban rendkívüli elővigyázati rendszabályok tétettek, mivel, állítólag, nyomára jöttek, hogy a pápa élete ellen szintén összeesküvés van elágazva a szent városban.

— Poroszország minden részében, sőt a német szövetség egyéb tartományában is igen sok helyen hivatalos tiszteletek tartanak a király szerencsés megmeneküléseért a vesztélyből, mely életét fenyegette. Ezenkívül Poroszország lakosai mindeféle tömördek hála- és örömyilatkozatot küldenek 6 felségéhez.

— A porosz király elleni merénylet ügye a badeni törvényszék hatáskörébe tartozik. Az a nevezetes, hogy a badeni törvényekben nincs cikkely a király-gyilkosságról.

— Russel lord, ki a felső házban foglal ezután helyet, tudtára adatta city-beli választóinak, hogy jul. 23-kán beszédet tartand hozzájuk. Valószínűleg ez lesz búcsúbeszéde. A polgármester kijelölteti magát citybeli képviselőnek helyébe, s a conservatívek remélik, hogy 6 lesz a nyertes. A szabadelvűek közül 70—80-non meetinget tartván, Weston Wood kijelölésének támogatását határozták el. A választási harc rövid lesz, de heves.

— A lengyel királyságban most is csak az előbbi állapot. A nép még mindig igen feszült hangulatban van, s daczára az orosz ügynökök provocatioinak, nem hagyja el az erkölcsi tiltakozások terét, mely kívánatai passív nyilvánítására legalkalmasb. Hogy semmi összeütközésre alkalmat ne szolgáltatassanak, Varsó utcazi hargitakat a sz. szobrok előtti imádkozással, s csak a templomokban hangoztatnak nemzeti egyházi énekeket. Mindamellett 13. s 14-dikén több csendháborítás történt, mert némelyek azon hírt terjesztették volt el, hogy a kormány azon jártatja esztét, miszerint a rom. cath. isteni tiszteletnek lassanként görög cath. alakot adjon, és hogy Sándor czár engedélyt Napoleonnal, nem fogna többé új pápa-választást engedni, ha a mostani meghalna.

— A lengyel emigratio új vezére. Czartoriszky herceg fiát, Lászlót nevezte ki a lengyel emigratio vezérévé, meghagyván neki, hogy bátyjától Zamoysskitól kéjen mindenben tanácsot.

— Bosniából írják, hogy a felkelők a török csapatokat f. hó 7-dikén hajnalban három helyen u. m. Duga, Bileci és Taslidja-nál (Herczegovinában) egyszerre megtámadták és jelentékeny veszteséggel visszanyomták. A törökök egész Foca-ig vonultak vissza, míg a felkelők, kik közt állítólag montenegróiak is voltak, Taslidját kirablák és elhamvaszták.

— A görög kormány és az ottani közvélemény közti meghasonlás arra indítá Oroszországot, hogy atheni követe által a kormányrendszer megváltoztatását sürgesse. Hasonló tanácsokat adtak volna a görög kormánynak Anglia és Franciaország is.

— Spanyolországból írják, hogy a lojai fölkelők vezérét kötélt általi halálra ítélték; 6 az egyedüli a lázadók közül, kire halálos ítélet mondatott ki. De nem lehet a tudósításokból kivinni: ha elfogták-e már Perez?

— Ama muszka lap, a „Nord” megtámadja a lengyelek miatt az angolokat. Azt kérdi a felsőháztól, mire való az az ellengős szép szavak, ha sem egy shillinggel sem egy emberrel nem támogatják a lengyel ügyet, s így csak ezeknek elkapatására hatnak, a minek csak gyászos kö-

